

2011. február 14. - **Megváltoztatnák a csendőrökről a magyar társadalomban élő visszás, előítéletektől hemzsegó képet**

A polgári magyar állam központosított közbiztonsági őrtestülete a Magyar Királyi Csendőrség című konferencia előadója, akik a Hadtörténeti Múzeumban rendezett „csendőrnapon” többször is a testületnek a vidéki közbiztonság megszilárdításában játszott elvülhetetlen szerepét hangsúlyozták.

A konferenciával egy napon kiállítás is nyílt a testület felállításának 130. évfordulóján. 1933-ban Horthy Miklós kormányzó február 14-ét a csendőrség napjává nyilvánította – emlékeztetett fellevezető előadásában Dr. Veszprémy László alezredes, a Hadtörténeti Intézet igazgatója, miért is került erre a napra a konferencia. A csendőrséget érintő, napjainkban is érzékelhető negatív konnotációk közül – a pofonokat osztogató csendőr képe mellett – a legendásabbnak a ’fasiszta’ jelző számít – hívta fel a figyelmet az igazgató, majd hozzátette, hogy a testület elismertségének alátámasztására elég csak azt megjegyezni, hogy több külföldi ország is a magyarországi rendvédelmi szerv szervezését másolta.

Kőrössi Zoltán előadásában hangsúlyozta: a szocializmus idején példátlan megtorlás várt a csendőrökre, a kommunisták még a háború előtt nyugdíjba vonulókat is üldözték, a propagandának köszönhetően pedig a testület az SS-szel, illetve az ÁVO-val került egy szintre. 1991-ben ugyan megtörtént a csendőrség jogi rehabilitációja, de a rendvédelmi szerv történeti kutatásában helyrehozhatatlan károk keletkeztek, sok anyagot megsemmisítettek. Dr. Parádi József és a Magyar Királyi Csendőr Bajtársi Közösség együttműködésének köszönhetően végre megindulhatott a csendőrségi források digitalizációja is.

Kőrösi Zoltán (feleségével karöltve) ezzel állami feladatot vett magára – emlékeztetett a programban részt vevő Simon F. Nándor. Az előadó szerint a cél az, hogy az eredeti dokumentumokat eredeti szövegkörnyezetben tegyék mindenki számára elérhetővé, elkerülendő a legendák történelmi valósággá, tényekké szilárdulását. Ezért fontos, hogy ezek a források az interneten is kommentárok nélkül jelenjenek meg. Jelenleg könyvek – összesen 257 könyvet találtak a különböző könyvtárakban –, törvények, visszaemlékezések digitalizálását végzik, amelyek www.csendor.com oldalon érhetők el.

Dr. Csapó Csaba egy 1892-es képviselőházi vita körülményeivel ismertette meg a hallgatóságot. Az érzelemtől túlfűtött parlamenti disputában, a belügyi költségvetés betervezése után Pázmándy Dénes ellenzéki képviselő kért szót, majd elmondta: mióta a csendőrség létezik (1881), a közbiztonság rosszabb lett, a testület ráadásul nem is magyar intézmény, s több pénzt kellene a fejlesztésére fordítani. A vita lényegében arról szólt: attól van-e nagyobb tekintélye a testületnek, hogy ugyanúgy a császári jelvényeket használja, mint a közös hadsereg és a honvédszolgálat. Polónyi Géza ennek megváltoztatását bocsátotta

szavazásra, de mivel a kormánypárt soraiból több képviselő is hiányzott, a házelnök szünetet rendelt el. Ebből óriási botrány kerekedett, az eredetileg öt perces szünetből húsz perc lett, fiákerek indultak a hiányzó kormánypárti képviselőkért. A Szabadelvű Párt számára így saját miniszterelnökének sorsa lett a tét. A kormányfő végül megszerezte a többséget és megmenekült, de csak átmenetileg, Szapáry fél év után ugyanis megbukott – emlékeztetett Csapó Csaba.

Szakály Sándor a csendőrség 1918-1922 közötti átszervezését vázolta. A testület személyi állományát tekintve meggyengült az első világháborúban – kezdte előadását a történész. A polgári demokratikus forradalom után a csendőrség átalakult, kikerült az elnevezésből a királyi jelző, Czibere István személyében pedig új felügyelő került a testület élére. A magasabb rendfokozatúakat nyugállományozták, s 1919-ben egy új tisztséget (főparancsnok) hoztak létre. Érdekesség, hogy a Tanácsköztársaság idején rendelettel létrehozott Vörös Őrségbe nagy számban kerültek nyugdíjazásukat nem kérő csendőrök. A proletárdiktatúra bukása után augusztusban visszakerülnek a kényszer nyugállományozottak, a testület élén újra a felügyelőség áll. Az antant tábornoki bizottságának a közbiztonság helyreállítását a román csapatok kivonulása után garantáló csendőrség újjászervezésére való felszólítása gyakorlatilag 1919-1920-ban megvalósult, 1921-re érte el a létszám a dualizmus körüli 12 ezer főt. A csendőrség egyfelől a honvédtisztviselői, illetve a belügyminisztérium alá volt rendelve, míg nem 1922-ben törvényben mondták ki, hogy a rendvédelmi szerv teljes egészében a BM alá tartozik.

Lóránt Csaba a csendőrséget, mint a „polgári rend szilárd támaszát” elemezte előadásában. A kutató kiemelte: a csendőrség nevéhez a polgári fejlődésnek megfelelő közbiztonság megteremtése fűződik. A testület tagjainak legfontosabb jellemzői a felkészültség és a szellemi erő, az állomány válogatottsága, a hazaszeret, a testületi szellem és a kifogástalan megjelenés. 1945-ben az Ideiglenes Nemzeti Kormány minisztertanácsi rendeletben felszámolta a csendőrséget, azonban Európa más államaiban, például Ausztriában, Olaszországban, Franciaországban nem szűnt meg a működése, mivel ezekben az országokban a polgári államrend továbbra is fennmaradt, sőt, Romániában, Bulgáriában és Szerbiában is visszaállították. A kutató szerint a rendvédelmi szerv minden hibája ellenére is a magyar történelem része, s külön kiemelte a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelemtörténeti Tudományos Társaság szerepét a csendőrségről a magyar társadalom nagy részében élő torz kép árnyalását illetően.

Parádi József, a Társaság elnöke a magyar királyi csendőrség határszéli egységének hírszerző tevékenységét mutatta be. Az előadó kiemelte: ezen egységek az operatív feladatok mellett ugyanúgy feleltek a közbiztonság fenntartásáért, mint a határon belül állomásozó társaik, ráadásul a határőrzésből is kivették részüket. A határszéli egységek az Osztrák-Magyar Monarchia haderejének a román és szerb határ irányába települt hírszerző állomásaikkal álltak kapcsolatban. Feladataik a határ menti információk begyűjtése és a távolsági hírszerzés elősegítése volt. A belső infrastruktúra (utak, vasutak) „saját hatáskörben való” felderítése során utasokat kérdeztek ki, valamint igyekeztek beszervezni a különböző módon kompromittált személyeket (nőügyek, kártyaszennvedély) – legtöbbször pénzért, de volt olyan, aki ingyen, hazafias alapon vállalta a küldetést. A másik feladat a hírszerzők határon túlra való átjutásának elősegítése volt, de a határszéli egységek a kémelhárításban is részt vettek. A csendőrök csak a legkritikább esetben tartóztattak le külföldi hírszerzőket, ez a feladat inkább osztrák kollégáikra hárult – húzta alá Parádi József.

Csóka Ferenc csendőrség-történeti szakosztályvezető, a konferencia levezető elnöke a testület

Csendőrök Magyarországon (origo)

Írta: Adminisztrátor

2011. február 14. hétfő - Módosítás: 2011. február 14. hétfő

történeti kutatásáról szólva elmondta, hogy ugyan az elsődleges források gyakran száz százalékban megsemmisültek, de ugyanolyan fontosak a másod-és harmadlagos források. A levéltárosok gyakran elküldik a csendőrség történetét kutató történészeket – hívta fel a figyelmet egy gyakori problémára az előadó, de mint azt kiemelte, a magyarországi nyolc csendőrezred sokkal nagyobb iratanyaggal rendelkezik, mint például az ausztriai.